

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subota.
Godišnja predplata Din 80 — Polugodišnje
Din 41 — Tromjesečno Din 22 — Za Ameri-
ku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

„DALMATIN. HRVAT“ uređuje M. Berović, prev.
sa redakcionim odborom.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Štamparske Zadruga“ s. o. j.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi ne vraćaju. - Pisma ne frankirana
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 20. LISTOPADA 1923.

Br. 40,

Uprite prstom

viastodršci beogradski na one Hrvate koji odobravaju vašu politiku i na one Hrvate, koji u svojoj kratkovidnosti još ne uviđeše vašu gramzljivost za vlašću, sličnu žderanju izglednjela čovjeka! Na njih uprite, da ih vidimo i na prste da ih brojimo.

Prepotentnost vaša i bivših vlastodržaca stjerala je jadni narodu kut ko kiša ovce, a vi u bahatosti vašoj cinički mu pružate mrvice s njegove vlastite bogate sofre. I Srbe ste učinili a Slovence i Hrvate jednog zgodili drugog pogodili, turaju ih u kutiju koja se zove vidovdanski usta. Tim istim Hrvatima i Slovencima nudjate u ime bratstva — riječu koju ste profanirali, — sporazum, t. j. milostivo im se dopušta da se snize od vašega gleđišta. Ta kakav je to sporazum dok nas još te po njima podignuti zid u oči bude i priječi!

Zaista svijetla pojava u naše tamno doba, da svi Hrvati prezirom otklanjaju i »zlatnu sredinu« i sve moguće »srednje linije«, neke importirane iz poznatih brloga, a druge rodjene u zato povoljnijem milieju, ali inače sa minimalnom aklimatizacionom moći. Radjanju i oni pristupaju, nadajući se tu kržljavu deriščad posiniti, a baštinu ujediniti. I kumstvo se neki primiše, ali jao kumstvo ugašeno, ni to ne će dočekati. Pet godina prodjoše koje nas uvjeriše jednog po jednog, da je jednako pusta tlapnja, a teza

o »izabranom narodu« kod njih se potpuno usvojila i uvriježila. U svom šovinizmu pošli bi oni puno daleko, nastojanjem da nas politički unište, a gospodarstveno onemogućie, ali ne načinom koji bi ih moralno opravdavao. To su i kušali, ali kako je sila slabija od prava, a u punoj mjeri hoće se mnogo kuraže da ju se upotrebi, pa nastoje da drugim načinom prodje glavom kroz zid. No sve mjere i ređovite i izvanredne padoše u glib, pa se počelo, bistrije i naravnije gledati. Tim načinom se vidjelo. Da Hrvati nisu mekušci i da zveckanje sabljom nije najbolje sredstvo, pa zato traže »specijaliste« za hrvatsko pitanje, da im oni kažu da li Hrvati vole u gotovu ili u naravi. Ko »psu kad laje, baci mesa«, misle oni! Nije to umirivanje Hrvata čisto stvar osjećaja, nego dodje uslijed takovih prilika i nama i njima voda do grla, te »ne laje pas sela radi, nego sebe radi«. Tada dodjese i drugi bliži i daljnji partijski rođjaci da svjetuju naše »neuko« i »anacionarno« seljaštvo, koje smatraju zavedenom marvom. Oni gori smatrali su ga nesvijesnom, zavedenom i demagojijom iskvarenom masom, a oni bolji jadnim bolestnicima, koji trebaju duševnog liječenja.

Koliko zlobe kod jednih, koliko zaslijepljenosti kod drugih?! Ta hrvatskom narodu ne treba liječenja od onih koji su ga dotjerali do

medicine, već on pita svoje i ničije drugo. Svoje su stanovište pojedine stranke posebno izložili, pa kad oni nijesu imali sa nijednom hrv. strankom dotirnih točaka, dokaz je njihove nadutosti, protivne odlučnom zahtjevu hrv. naroda na slobodnom raspolaganju samim sobom, naravno u međunarodno priznatim granicama S. H. S. To je baš ono što ti vlastodršci ne vole, jer znadu, da bi se riješili kojekakvih danguba i muktaša, potpunih parasita.

Bilo bi većih popuštanja u ranije vrijeme slabe kompaktnosti hrv. stranaka, ali im je danas drugačije, jer će, kako izgleda, samo jedan ključ otvarati hrv. vrata.

To je potrebno, jer kad se g. Pribičević suebiva kakvo je stanje ovamo, »preko«, kako li se ne ćemo mi!? Opozicione naočari čine bistrija neke stvari, jer sad ima više vremena, nego prvašnje dangubljenje, dijeleći vlast često puta kojekakvoj uličnoj klateži. Pa kad se Pribičević čudom čudi svome plodu kao pravi pripremaoc i možemo reći tvorca ovoga stanja, kako ne ćemo mi!?

Svakako svi Hrvati u jednu liniju, jer Srbi i Hrvati nijesu mi, nego su Srbi mi, a Hrvati oni, kako veli sjedi premijer, srnaovac g. Pašić.

Pr. 18/23
4

U Ime Njegova Veličanstva Kralja!

Kr. viši zemaljski sud u Splitu kao sudski dvor prve molbe riješavajući vrhu pritužbe kr. dr. odvjetništva u Šibeniku

Slom batinaškog carstva u Šibeniku.

Spivao: Starac Mijo.

Mrki vuče, Careviću Niko,
Vrag sam znađe, gđi je na svit niko,
Kad zaside na pristolje sjajno,
Kojino su podignuli gaci,
U hrvatskom Šibeniku gradu,
Gđi je nekad vladala sloboda,
Gđi je nekad ljubav bratska cvala,
Gđi je nekad orila se pisma,
O slobodi hrvatskoga Roda,
Da u gradu uđuše hrvatstvo,
Da u gradu pljačkaju težake,
Da u gradu orobe trgovce,
Da u gradu korupciju šire,
Da u gradu sumnjiče nevine,
Da u gradu sve lopove štite,
Izenađa bez povoda kakva,
Po svem gradu, bedeme podiže,
Po ulicam postavlja topove,
Izpod zemlje on provlači žice,
Kojima se hvataju hajduci.

Diže straže dobro oružane
I postavlja po uglovim grada
Da zatvore ulice i pute,
Rek bi da je provalilo trista
U Šibenik razbojnika noćnih,
Ili da je nanjušio stope
Od švercera austrijskih kruna,
Kakovi je podigo aparat
Sve redara, tajnih agenata.

Kad to vide Šibenčani dični,
Svaki od njih u čudu se pita,
Čemu take pripreme i lanci,
Zar je amo prispio Čaruga
Iz hrvatske Slavonije ravne,
Pa se Niko pripao u duši
Za živote šibenskih gavana;
Ile je u grad Hadžiloja došo,
Da on robu radikalske gazde,
Koji su si za vrime Taljana,
Dok je narod čamio u robstvu,
Napunili bisage i kese
Zlatnih kruna i dolara pustih,
Pa sad živju u ognjici živju,
Da im niko ne ispraši kese.

Nit je amo došo Čaruga,
On harači Slavoniju ravnu;
Nit je u grad Hadžiloja došo,
On u grobu tibi sanak spava;
Nit se plaše radikali silni,
Da će iko pokrastl im zlato,
Što ga jesu nagrnuli kese;
Već je došo Basariček Giuro,
Da on vidi Šibenika grada,
Da poljubi Šubićeve Dvore,
Da pozdravi prijatelje svoje,
Radićeve pobornike virne,
Koji Jadran čuvaju ko lavi
Od tudjinske najezde i pljačke
I da svoju poljubi on tetu.

Ten u oku bijaše naš Gjuro.
Komesaru Careviću Niku,
Pa on diže nepreglednu vojsku,
Sve redara i tajnih serdara,
Da mu siđe uzastopce pete,
Da bliže kuda on se kreće,
Da svi paze s kim se Gjuro šeće,
Da slušaju sve što Gjuro zbori,
I u čije zalazi on dvore.

Kada Gjuro podje na divane
Starcu Miji, Carevići pobisni,
Pa on šalje poklisare svoje,
Tudje skote, u Mijine dvore,
Gazeč zakon i sva ljudska prava,
Da za sofom hapsi mirne ljude,
Koji su se u Mijinom dvoru.
Okupili da pozdrave Gjura,
Desnu ruku Radića Stipana.

Kada skoti prodrše u sobe
Podniše se drzko, osorito,
I u ime novih tlačitelja
Zarobiše Zoričić Andriju,
Antu Rošu i Jadronju Mira
I još s njima Stošića Ivana,
A da niko nije znao zašto,
Te ih bace u podzemne izbe,
U čelije, da čame u robstvu,
Kojeg nisu zaslužili bidni.

Kad u izbi nastla tama crna,
U nju stupa Belamarić Grgo,
Mala stasa a crnoga lica,
Čast imade tajnog detektiva,
Koji mrzi austrijske krunč.
Bile one od srebra li zlata,

državu kao cjelinu i prvim stavkom članka „Riječ u svoje vrijeme“. Zato se je riješilo kao pod jedan na osnovu čl. 138 Ustava.

Naprotiv ustalom dijelu članka „Riječ u svoje vrijeme“ te u članku „Uprite prstom“ nije se našlo što bi po tom članu Ustava imalo značaj izazova mržnje na državu kao cjelinu te izazova plemenskoga razdora. Oni sadrže samo veoma nedoličnu formu prikazivanja jednog događaja po kojem oštro i nepovoljno ocjenjuje stanje naše države. Za to se dio pritužbe odbio kao pod II.

Split, 16 oktobra 1923.

Dr. MEICHSNER.

Radikali kane raspuštiti skupštinu.

Vidjevši vlada da joj teren pod nogam izmiče, a nadajući se dojučih izbora ojačati u Srbiji na račun demokrata, kao što su se ojačali na prošlim općinskim izborima, bavu se mislju kako će raspuštiti skupštinu u kojoj Hrvati već 3 godine ne prisustvuju. Dobro je znati, što je ta skupština zadnje vrijeme za dobrobit naroda učinila? Čim se poslije izbora sastala odglasan je t. zv. izvanredni kredit od 1 milijarde 800 milijuna kruna, a to znači, da je skupština odobrila, ono što je vlada u izborno doba bez dozvole skupštine i nadzora taj novac potrošila. Nadalje je izglasala t. zv. budžetske dvanaestine za srpanj, kolovoz i rujanj (dobro je pročitati da je u njih unešen novi porez) Te budžeste dvanaestine znače ovlast vlade da može trošiti narodni novac.

Zatim je stvorila zakon o kuluku, na kojeg ćemo se na drugom mjestu osvrnuti, te novi vojnički zakon za kogā treba trošiti dva puta više nego do sada, zato jer su otpušteni hrvatski oficiri.

Isti rad kani skupština i sada nastaviti. Sprema se porez o taksama prema kome se ne će moći ni u tular pogledati, a da se ne plati biljegovina. Zatim dolazi na red dvanaestine za listopad, studeni i prosinac. Potom dolazi na red proračun (budget) za buduću godinu ili bolje rekuć plan za trošenje narodnog novca u god. 1924, zatim zakon o neposrednim porezima i. t. d. sve

sami zakoni, kojim se otmilju zakonski propisano narodne muke.

Kad znamo, da najveći dio tih tereta ima pasli na leđja hrvatskog naroda i uopće prečano, a da tom štetom narodnom imovinom ima gospodariti samo srbiska vlada onda znamo zašto su srbi tako veliki centraliste.

Iz omladinskog života.

Hrvati! Borci! Živimo u danima teške borbe. Cijeli hrvatski narod je složio svoje redove i pripravio se za borbu, dozvoljenim sredstvima, koja vodi k ekonomskoj samostalnosti, slobodi i gospodarenju u svojoj vlastitoj kući. *Svi svijesni Hrvati, sloje odlučno na braniku naših, krvlju i nadčovječnom snagom kroz stoljeća od neprijatelja očuvanih tekovina, spremni sve žrtvovati za svoj narod, imaju da izdrže još jednu tešku borbu do konačne pobjede naše Hrvatke Misli.*

Ova naša odlučnost i sloga uljeva strah i prouzrokuje pobrkanošću njegovih neprijatelja, a nama vjeru u pravednu pobjedu.

Ipak nikada naša borba nije bila snažnija i opravdanija, nikad nijeni ciljevi nijesu bili opširniji nego li su danas.

Prije se je borio naš narod samo za slobodu vanjsku, a sada za slobodu kulturno-socijalno-ekonomsku, za slobodu staleža i pojedinca. Hrvatski narod nije još čitavu svoju unutarnju snagu ispolio i doveo do najvišeg svog izražaja. Stoga svjesna Narodna Omladina, koja si uvijek bila začetnik svijui narodnih pokreta, te baš kod današnjih prilika, imaš da ispravno shvatiš svoj položaj i svoju misiju, koju ti kategorički nalazu interesi našeg naroda.

Svaki hrvatski omladinaci za kojeg Hrvatstvo nije samo fraza, a kojemu stoji na srcu nepravda nanešena hrvatskom narodu od nesa-

vjesnog i parasitskog današnjeg režima, putem terora, koji pod firmom naročite »Ravnopravnosti« i lažnog »Jugoslavenstva« truju naš javni život, uneseći u nj nepravdu i korupciju batine, laž, zabunu i t. d. i t. d. potpomažući naše narodne neprijatelje, ne smije ostati indiferentom. Omladinaci su znali, da uvijek shvate svoju narodnu dužnost, pa mora to učiniti i sada kad su interesi Hrvatskog naroda ugroženi više nego ikada do danas, i kada su naše narodne svetinje postale ciljem o koje udaraju režimdjije na najbezakoniti način po uzoru austro-ugarskim metodama sa pogoršanim drugim izdanjem.

Hrvatski omladinaci, bez razlike staleža i dobi, kao nosioci narodne budućnosti, moraju biti svijesni svoje dužnosti, koju im današnje vrijeme nameće.

Skrajno je vrijeme, da se svi Hrvati, bez razlike kojoj oni hrvatskoj građanskoj stranci pripadali, nađu u jednoj fronti, da uzmagnu odstraniti jednom za uvjek, sve ono trulo i pokvareno što su nam režimdjije kroz ovih 5 god. bezsavrješno na leđja natovarili.

Pozivljemo stoga diljem cijele naše domovine svakog hrvatskog omladinca, da vrši svoju dužnost, i da udje u naše redove, da tako pojačani u zajedničkoj fronti, svaki prema svojim silama poradimo oko konačnog ostvarenja naše pravedne narodne pobjede.

Nek nijedan hrvatski omladinac ne izostane biti članom »Hanao«.

Omladinac.

Fašisti o fašistima.

Preporod piše:

Vodstvo jugoslavenske nacionalne omladine i ako je njen nacionalni ideal teorijski postavljen na jedino pravilnu osnovicu beskompromisnog narodnog i državnog jedinstva, na praksi nije umela za svoj ideal zagrijati široke narodne slojeve, jer je suviše žurno i suviše

neobazrivo zagazila u žučnu borbu služeći se pri tom nesimpatičnim metodama uličnih izgreda. Dalje, ova omladina suviše je vidno manifestovala svoje simpatije i svoje veze sa jednom jedinom strankom, pa je najzad vrlo rano otkrila svoje političko-diktatorske tendencije. Prebare ambicije izvesnih vođa, ekscenčniost mesta glavne centrale — Split, — jednostranost političkih veza, ukološile su i tehničko duhovno širenje ove organizacije, naročito u Srbiji. . . . Do danas se nije na drugi način manifestovao ni srpski, ni hrvatski, ni jugoslavenski nacionalistički genij, nego uličnim izgredima i međusobnim ubijanjem.

Mi bi ovim riječima fašističkog »Preporoda« imali mnogo šta dodati a ništa oduzeti. Ali smatramo to nepotrebnim, kad i fašisti sami počimaju uvidjati konture svoje propasti.

Detektivki, policijo i plaćena mafija molite se za upokoj njihove duše.

Sortiranje.

Predsednik Skupštine. — Ljuba Jovanović poharao je i književnu Zadrugu i Proforsko društvo i dispozicioni fond ministarstva unutrašnjih dela.

Predsednik vlade — Nikola Pašić utajio je milion ruskih rubalja i nosi na leđima bezbroj najprljavijih afera.

Patrijarh — Dimitrije Pavlović još nije položio račun o raznim dobrotvornim fondovima.

Ministar vojni — Petar Pešić, koji mora da dobro učine svaku iole veću nabavku, došao je za ministra da bezuslovno služi Belu Ruku i da neizostavno hvata sve dobre čelipire.

Ovi odgovorni šefovi zakonodavne i upravne vlasti, crkve i vojske — sve su sam divan cvet moralnosti!

Pa da se čovek ne seti stihā V. Huga: Najgoroga što medj njima beše Na najvišju stolicu popeše!
„Republika“ br. 82 od 17. 10. 1923.

„Republika“ izlazi u Beogradu, mjestu službeno prebivanju svih napadnutih državnih funkcionera. Svi oni pripadaju stranci ministra policije. Je li njima palo nu pamet

Virni sluga Carevića Nika;
Uza nj ide redar Bobić Ante,
I agent Wacek Venčeslave,
A njima se pridružio jeste
I Ban Jerko, redar prvog reda.

Što u rukam sakriveno nose,
Mrak je crni razpoznat nemožeš,
Al za kratko da si čuo vrime,
Nasta jeka u tamnici tamnoj,
Glas se čuje Zoričića Andre,
Jauk širi našeg Roše Mate,
Pomoć vape, al pomoći nije,
Od tamnice zatvorena vrata,
Nedaše im ni kruha ni vode,
Otiđoše sretni i presretni.
Da sv čašu izkalili žući,
Nad hrvatskim golourukim Borcim
A kad zviri strpaše Fržopa
Nika u aps, Vulalija Vinko
Redar, koji nepoznaje Pravde,
Za to što je poljubio Gjuru
U junačko i pošteno lice,
Povali ga na tavane tvrde,
Pokaže mu tabane još tvrdje,
Izpod rebra na tankomu mesu,

Da je Fržop kao dite plako,
Nad nepravdom, što se kod nas zbiva

Kad se glasi prošire po gradu,
U čelijam i u crnom mraku,
U svakomu hrvatskome srcu
Krv uzavri, svak zaplače glasno,
Jaoh, braćo, što smo dočekali,
Da nam kosti prebija pod rebriam,
Da nam pije izpod grla krvcu!

Sve to malo Careviću bilo,
On se laća hartije i pera,
Pa uzimlje Austrijske knjige,
I po njima nemilice sudi,
Naše ljude u tamnice baca,
Da ih grizu štakori i buhe,
Da ih sišu crne, bile uši,
Da im piju čimavice krvcu,
Ko da im je ono malo bilo,
Što su imidni dobili u mraku
U čelijam od drskih redara
I od ona dva agenta tajna,
Dva izroda Roda i Plemena!

Al Bog Višnji gledao je s neba,
Sve nepravde zloglasnih redara,
I sve zloće agenata tajnih,

Pa u uze dva Andjela pošlje,
Da Hrvatim zavidaju rane,
Da ih poje nektarem božanskim,
Da ih hrane egipatskom manom,
I u knjige da bilihže vične
Sva zla dila šibenskih redara,
Što ih zviri počinio biše
Nad Hrvatim pravdним ko svecim.

Bog ne plaća u subotu svaku,
Al kad danak obraćuna svane,
Vićna Pravda na noge ustane,
I redare i agente tajne,
Na robiju osudi i rekne:
„To je živa sramota i ruglo,
„Da redari i agenti tajni,
„Pa to bilo u čigovu slavu,
„Kojima je povirena služba,
„Dā čuvaju svakog gradjaninā,
„Od prokleta udarca i kolca,
„Sami kolcem i volujom žilom
„Mlate kosti hrvatske mladosti!

Kad osudu Carević Nikola
Začu, biše da pobisni bolan,
Lice namah potamni mu bilo,
Znoj ga smrtni polije po čelu,

On se nadō da će Pravda gledat
U njegove obrijane brke.

A kad gradom prošire se glasi,
Da je Pravda zlotvorima Roda,
Po zakonu Boga Velikoga,
Dodilila zaslužena kaznu.
Svakomu je poštenomu srcu
Odlanulo, pak je uzliknulo:
„Careviću, potamni Ti carstvo,
„Kupi krpe i papiro stare,
„Što si brćko prot Hrvatim grada
„Šibenika bez duše i srca,
„I pobigni svitu izpred oči,
„Sakri lice pred poštenim svitom,
„Ogmi se kostreti i vrećam,
„Glavu pospi pepelom i lugom,
„Pa se kajj za sve grile tvoje,
„Što no si ih počinio ludo
„I bez glave u tvojoj mladosti
„Prot Hrvatim Šibenika grada,
„A u službi raznih radikala,
„U planine, pa se pohajdući,
„Nemoj služiti razbojničke čete,
„Koje će ju, kad im samo žune,
„I u tvoje blido pljunut lice,

da naruče hapšenje odgovornog urednika »Republike«, ili da policijskim mjerama pronalaze pisca? Nije u hijerarhiji upravne vlasti jedan policijski tajnik stoji na nevoj jednako nižoj stepenici prema šefovima zakonodavne i upravne vlasti, napadnutim u »Republici«. U Šibeniku se pred neko doba dogodio jedan slučaj, na koji se, dok o njemu sud ne izrekne svoju ocjenu, nećemo meritorno osvrtni. Ali kao organ javnog mišljenja ne možemo a da ne skrenemo pažnju naših čitalaca na ogromnu razliku koja prolazi između beogradskog i šibenskog slučaja. Kod beogradskog, napadnuti su i veći državni funkcioneri, kolosi prema šibenskom policajcu, i riječi su teže, i napadaj je izvršen na najjavni način koji se da zamisliti; kod šibenskog slučaja, niti je privoda napadaja tako teška kao kod beogradskog, niti je za napadaj javnosti mogla saznanati, — pa pored svega toga napadnuto lice, koje je i samo za taj napadaj saznavo jednim nedopuštenim i kažnjivim načinom, poslije tog napadaja, hapsi svog partnera, oršči time najdelikatniji akt vlasti u jednom postupku, u kome ima da funkcira kao svjedok ili optuženik. Mi se ne možemo dovoljno načuditi, što se u jednoj zemlji, koja bi htjela biti ustavna, mogu da dogadjaju i ovakove anomalije.

Bilješke.

Bez odgovornosti. Šalje nam na uredništvo jedan »splitki Jugoslaven« (tako se potpisuje) jedan broj »D. Hrvata«. Sav je isipan najgorim pogrdama na Hrvate: dolje Austrijska Hrvatska zastava, dolje Hrvatske, dolje separatisti Hrvati itd. sve najblatavije riječi iz bogatog orjunskog riječnika. — Budući da ne pozna riječelentarnija ortograf. pravila, a ima čvrst rukopis, moglo bi se vjerojatno zaključiti da pripada muljariji. Uz to i to, što jedan ozbiljan čovjek ne može na takav način da bljuje.

Ne bi se mi osvrtni na takva dripca. pogotovo nepotpisana, kad

nas ne bi vodila druga misao, misao o mališanovoj odgovornosti. Kako je težak teret na duši onih trovatelja što izdijelja ovakove gadove, iz kojih će se kad porastu izloži najmračniji tipovi. Jadni zabludjeli omladinci, duboko li padoše!

1/2 beda se tuži u 3 godine, u 39 broju (alaj je plodna), kako je usljed naredaba ministra Vujičića otešćano njezino djelovanje u Vojvodini gde ima mnogo antidržav. elemenata, koji da bi mogli učiniti pobunu. Što će tu orjuna? Ako ima tamo onakovi, trebalo bi naći dobrih detektiva da ih opemoguće. Ipak je bolje platiti detektive nego orjuna, jer su oni službena lica i imaju pravo i dužnost da uhode, a ovi ne. Što su orjunaši pojeli, moglo se i to učiniti.

Veliki dogadjaj! Okotila se! Teško ali jest. Rijetko ali brojno, da nemaš od nje gdje pljunuti. Na uvodnom mjestu moždanski iscjedak publiciste (ne mojste se smijati!) V. Krstulovića.

Glavni organ Or. ju. na postavila pok. vojvodu Vuka idealom. Šteta što se vojvoda ne može da digne i pokaže im junačko čelo, pušku šurka i sablju demeskinju. Zgodom bi mogli razlikovati junački nerodni megdan od kukavičkih i zaplotnjačkih napadaja jajima i pomidorima.

Otkud familiji Pribičević dvije hiljade jutara zemlje? — Demokratsi su do sada uprav napadno izitalci, kako njihov vođa Svetozar Pribičević može da se pohvali, da se on nije ni za jednu peru okoristio u javnom životu, narodnim dobrom. A kako on, tako i njegova braća, da su i danas siromašni. Nu ova njihova samohvala rek bi da je kraju došla. Ovih dana čitamo u beogradskom »Baikanu« slijedeće:

Ima ljudi koji više cijene gotove pare, vrijednosne hartije, depozite u stranim državama, valute sa kojima se da uspono trgovati no kuće i palače, koje su za svakoga vidne. Ti ljudi mogu i da nemaju ni kolibu pa ipak mogu biti krupni bogataši. A posjed naših demokrata »siromašni« g. ministar Toza prećutio je tada u skupštini nešto: nije na ime izjavio da braća Pribičević posjeduju na srpskom Jugu preko dvije hiljade jutara najbolje zemlje u vrijednosti nekoliko miliona dinara. Da li je ta zemlja kupljena od učiteljske plate brata

Adama, od pukovničke penzije brata Milana, ili od ušteđnje, koje postigao bral Svetozar, kada je bio ministar, zaludno je praviti račune.

Sve iz jedne kese. Nikola Pašić, koji od svojih novaca ne daje ni caru barama ni Bogu kolača, dao je svojoj nacionalnoj omladini 4000 dinara, naravno iz dispozicionog fonda.

G. Velizar Janković, koji je za svoga ministarovanja uzimao džabe namirnice iz topiderske ekonomije a poslije ministarovanja pokušao da uzakoni kupovanje u pola cijene, dao je 1000 dinara, razumije se, ope iz dispozicionog fonda.

Ova dva gospodina, sa Lazom Sekvestrom (Markovićem) i Ljubom Jovanovićem naučili su samo da uzimaju ali ne i da daju to čine kao i kad uzimaju — iz državne kase. A iz nje oni bogato plaćaju i stare i mlade, i velike i male, sve od kojih im zavisi držanje vlasti.

Domaće vijesti.

Pedagoški tečaj (škola) u Zagrebu akinuta. Grehotu čini vidjeti bolni jauk »Riječi«; one batinaške »Riječi«, ili bolje huckaške, jer njezini gospodari su tolike kukavice, da nijesu vrijedni dijeliti batine ni gđorukim. Plače nad Zagrebom i Hrvatima ljući krokodilske suze nad nepravdom učinjenom.

Kad ona plače, mora biti dobro, a i jest dobro. Osim stvarnih razloga, koji su izneseni, i koji govore o suvišnosti ove škole, treba da naglasimo, da ovaj zavod nije bio ništa drugo nego ekspozitura Pripjeva i kovačnica demokratsko-orjunaških učiteljskih agitatora. Usput treba nadodati, da su se tu slali samo »državotvorni« učitelji, i to na državni trošak, jer im je plata i nadalje ostajala. Dakle Hrvati su ih plaćali, a oni im vraćali zlo za dobro. Neka se crvene!

Mislimo, da Vlada ne će učiniti pogješku pa je opet uspostaviti, ili pak dati joj naslov fakulteta, kao što su njeni pitomci zahtijevali — jer smo u pogibelji, da nam sela ne ostanu bez učitelja, jer prenda oni isti naglasuju da je potrebna fakultetska sprema za pučkog učitelja, ipak im se neda na selo poslije tolike »izobrazbe«. Ako oni hoće da se dalje izobrazuju nek se maše za špag a ne da kucaju na vrata države, koja ne smije biti krava muzara za svakoga.

Iz Skupštine. Zadnje vrijeme se mnogo pisalo o osnivanju opozicionog bloka. Uistinu bilo bi došlo do toga, jer je partizanstvo radikala prešlo preko nosa. Svakako da jest, jer kad su se mogli gg. Spaho i Korošćić složiti sa demokratima, koji nijesu bili ni za dlaku bolji od današnjih vlastodržaca, mogao se je svatko. Ipak nijesu zemljoradnici, jer misle da bi bila griehota da se ovakav režim srši.

Začudna konstatacija, da ima ipak netko tko misli, da bi poslije mogla doći kakova gora vlada od današnje, pak da je treba poštediti. Ali srpski zemljoradnici su isto što i srpski radikali: velikosrbi i hegemonisti.

Promjena u vlasništvu »Preporoda«. Dosadašnji vlasnici jngofašisti nijesu mogli više uzdržavati taj list, pak je prešao u radikalne ruke. Njegova pak glav. urednika Sturm-Jurišića prosto su najurili. On je hitno pobjegao i da ime bude u stilu bijega, promijenio ga u Flucht-Bježeviči. Bijedni Prusijanac!

Civarcir piše onako uzgred (bit će više valjda takovih stvari), da je beograd. »Politika« dobila kapital od 1.000.000 dinara od Drž. Hipot. Banke. — Kako se takovi zajmovi pišu na ledu, a plaća ih cijela država-dobro bi bilo da i hrv. listovi sklope ovakav zajam.

Jugoslavenski Vinogradar i Voćar«. Primili smo 13. i 14. broj ove dobro uređivane smotre sa slijedećim sadržajem: A. Vesjvak: Pseudopeziva Tracheiphila. — Berba. — Još jedan novi način priredjivanja vina. — Sladorenje mošta. — Preradivanje grožđa u hranive tvari — Nadalje donosi razne vijesti sa domaćeg i stranog tržišta, o vinogradima i berbi, iz voćarstva i vinarstva, pitanja i odgovore i druge kratke vijesti. Pretplata iznosi na godinu Din. 20.— a šalje se na: Uprava »Jugoslav. vinogradara i voćara«, Zagreb, Petrijska ul. 28.

Potražba »Hrvatski Radišu« potrebuje dječake za slijedeće grane trgovine, obrta, industrije i poljoprivrede. Boidarisar 5, Godišničara 10, Kozaraca 4, Lončara 5, Medičara 5, Mesara 10, Mlinara 10, Pekara 50, Slastičara 5, Učara 10 i Poljoprivrednika 20.

Uzporavamo sve roditelje bez razlike staleža, da je potrebno, da se čim više naše djece posveti svima granama trgovine, obrta, industrije i poljoprivrede. Svaki obrt je dobar, ako je obrtnik valjan. Tko svoje dijete želi posvetiti trgovini, obrtu, industriji i poljoprivredi a koje odgovara uslovima (ne mladije od 13 g., a ne starije od od 16 g. bezuvjetno i najmanje uspješno svršena pučka škola, zdravo, pošteno, nepokvareno i marljivo neka se obrati na najbolju podružnicu (radni odbor, povjereništvo) »Hrvatskog Radiše« (tj. čime ponese sobom posljednju školsku svjedočbu, domovnicu, kod siromaha svjedočbu siroma) što će vlastoručno pisati molbu dječaka, a gdje takove nema direktno na Središnjicu »Hrvatskoga Radiše« Zagreb.

„Pa će plata za sva tvoja dila
„Prot Hrvatim Šibenika grada
„Biti, Niko, hrakotina crna.
„Doć će vrime, a daleko nije,
„Da će Hrvat Šibenika grada
„Opet razvit hrvatske barjake,
„Opet pivat hrvatske popivke,
„Opet ljubit Zagrebčane braću,
„A ti, Niko, kajat će se včino,
„Što si ludo izgubio pamet
„Kad si ono ti vodio hajku
„Prot Hrvatim Šibenika grada,
„Što ti, Niko, nikad uspit ne će,
„Da se popneš na čičmka*) grnu
„I da tebi ponarastu brci
„Dva aršina dugi iza uha,
„Šibenčanim nauditi ne ćeš!
„Uzalud ti mudrolije lude,
„I batine, teški buzdovani!
„Mi od tebe straha ne imamo,
„Ni od tvójih zulomčara bisnih,
„Ni od tvójih agenata tajnih,
„Ni od tvójih podivljalih zviru.
„Mi se Pravde, Niko, ne bojimo,
*) Zizala.

„Jer je pravo na hrvatskoj strani!
„Mi poznamo doušnike tvoje,
„Nema u njih vire, pouzdanja,
„Za dvolitrat fratarskoga vina,
„Prodali bi brke da ih imaš,
„A za deset srebrnatih kruna
„Od njih možeš saznati sve riči,
„Što si, Niko, u snu govorio,
„Kad se nisi napojio vinu,
„Neg iz Krke čašu vode bistre,
„Razhladine sa Rorinim mrazou!
„Mi poznamo tvoje doglavničke,
„Uližice, puste pijanice,
„Za bukaru dolačkoga vina
„Prodali bi ženu u postelji!
„Ne priti se tammicom i apsom,
„Ne priti se paragrafim glupim,
„Na sudu ćeš izgubiti pravdu,
„Jer je pravo na strani Hrvata,
„Što se kupe oko zor-delije
„I junaka od svitskoga glasa,
„Po imenu Radića Stipana,
„I okolo Trumbića Antuna,
„Te dvi zvizde naše predhodnice;
„Ti im, Niko, nauditi ne ćeš,

„One idu sa putevim svojim
„Po aeru, na visokom nebu,
„A ti plaziš, ko crvičak mali,
„Po zemljici i po uzkoj stazi,
„Da se jedva i sina od tebe
„Na zemaljskoj našoj krugli vidi.
„Mi se tebe, Niko, ne plašimo,
„Ni tvojeg rojalskoga štapa,
„Ni tvojeg cesarskog patenta,
„Ni tvojeg svetog Vidovdana!
„Mi smo znali za slobodu mriti,
„I tvoja te stara dobra majka
„U kolivci tetišala dite,
„Pak nam danas tvoje lakrdije,
„Nisu drugo do li prazna vreća
„U kojoj nam laku slamu mlatiš,
„A da ne ćeš postignuti cilja,
„Pa živio devet stotin lita.
„Svi ti trudi uzalud će biti
„Šibenčani već su tebe siti,
„Ti ih ne će poživinčit, Niko
„Careviću, beogradska diko!
„Utaman ti sikire i noži,
„Utaman ti bokseri i bombe,
„Utaman ti tammice i lanci,

„Utaman ti višala i kolci,
„Utaman ti sva podmukla sredstva,
„Utaman ti hartija i pero,
„Ti u srcim Šibenikih Hrvata,
„Ne ćeš nigda ugušiti svisti,
„Koja njima napunjuje je grudi,
„Koja njima oznažuje živce,
„Koja njima nadahnjiva pamet,
„Koja njima pokazuje pute,
„Pram Zagrebu srcu svih Hrvata.
„Pamti, Niko, što ti Starac Mijo
„Poručuje bez straha od bata,
„I od tvoje volujske kandžije:
„Svaka sila kratko vrime vlada,
„Ti Hrvate strpavaš u apse,
„Al će doći, virui, Niko, vrime,
„U apsu će gniti tvoje kosti,
„Ne budeš li na vrime se krstit
„Crnog vraga, koji te svituje
„I na svaki upućuje zločin.
„Prot Hrvatim Šubičeva grada!
„Ti se kani batina i apsa,
„A kažni nam ime razbojnika,
„I glavnoša šibenskog švercera
„Austrijskih srebrnatih kruna.
„Ti si moćan, znati ćeš mu ime,
„Odkri ovopovskog bandita!
„Ti si slabik, mi smo čvrsti ljudi,
„Ne ćemo se osvetliti tebi,
„Sve ćemo ti oprostiti grihe!“

